

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (wielka izba)

z dnia 13 czerwca 2017 r.*

Odesłanie prejudycjalne — Artykuł 143 TFUE — Trudności państwa członkowskiego z bilansem płatniczym — Pomoc finansowa Unii Europejskiej — Protokół ustaleń zawarty między Unią Europejską a państwem członkowskim będącym beneficjentem — Polityka społeczna — Zasada równego traktowania — Ustawodawstwo krajowe zakazujące łączenia emerytury z wynagrodzeniem za pracę związanym z wykonywaniem działalności w instytucji publicznej — Odmienne traktowanie osób, w wypadku których czas trwania mandatu jest określony w konstytucji, i sędziów zawodowych

W sprawie C-258/14

mającej za przedmiot wnioszek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Curtea de Apel Alba Iulia (sąd apelacyjny w Alba Iulia, Rumunia) postanowieniem z dnia 3 kwietnia 2014 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 26 maja 2014 r., w postępowaniu:

Eugenia Florescu,

Ioan Poiană,

Cosmina Diaconu, działająca w charakterze spadkobierczyni Mircei Bădilă,

Anca Vidrighin, działająca w charakterze spadkobierczyni Mircei Bădilă,

Eugenia Elena Bădilă, działająca w charakterze spadkobierczyni Mircei Bădilă

przeciwko

Casa Județeană de Pensii Sibiu,

Casa Națională de Pensii și alte Drepturi de Asigurări Sociale,

Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale,

Statul român,

Ministerul Finanțelor Publice,

TRYBUNAŁ (wielka izba),

w składzie K. Lenaerts, prezes, A. Tizzano, wiceprezes, R. Silva de Lapuerta, J.L. da Cruz Vilaça, E. Juhász, M. Berger, A. Prechal i E. Regan, prezesi izb, A. Rosas, A. Borg Barthet (sprawozdawca), M. Safjan, D. Šváby i E. Jarašiūnas, sędziowie,

* Język postępowania: rumuński.

rzecznik generalny: Y. Bot,

sekretarz: V. Giacobbo-Peyronnel, administrator,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 11 października 2016 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu E. Florescu, I. Poiană, C. Diaconu, A. Vidrighin i E.E. Bădilă, działających w charakterze spadkobierców M. Bădilă, przez adwokata D. Târșie,
- w imieniu Casa Județeană de Pensii Sibiu przez D. Aldeę oraz I. Stana, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu rumuńskiego przez R.H. Radu, A. Wellman oraz M. Bejenar, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu greckiego przez K. Georgiadisa oraz S. Papaioannou, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu węgierskiego przez M.Z. Fehéra, działającego w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu Komisji Europejskiej przez J.P. Keppennego, H. Krämera, I. Rogalskiego oraz L. Nicolae, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 21 grudnia 2016 r.,

wyduje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 6 TUE, art. 110 i 267 TFUE, art. 17, 20, 21 i 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (zwanej dalej „kartą”), protokołu ustaleń między Wspólnotą Europejską a Rumunią, zawartego w Bukareszcie i w Brukseli w dniu 23 czerwca 2009 r. (zwanego dalej „protokołem ustaleń”), zasady pewności prawa, zasad skuteczności i równoważności, a także art. 2 ust. 2 lit. b) dyrektywy Rady 2000/78/WE z dnia 27 listopada 2000 r. ustanawiającej ogólne warunki ramowe równego traktowania w zakresie zatrudnienia i pracy (Dz.U. 2000, L 303, s. 16).
- 2 Wniosek ten został przedstawiony w ramach sporu między Eugenią Florescu, Ioanem Poiană, Cosmină Diaconu, Ancă Vidrighin i Eugenią Elenă Bădilă, działającymi w charakterze spadkobierców Mircei Bădilă, a Casa Județeană de Pensii Sibiu (regionalną kasą emerytalną w Sybinie, Rumunia), Casa Națională de Pensii și alte Drepturi de Asigurări Sociale (krajową kasą ds. emerytur i pozostałych praw zabezpieczenia społecznego, Rumunia), Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale (ministerstwem pracy, rodziny i ochrony socjalnej, Rumunia), Statul român (państwem rumuńskim) i Ministerul Finanțelor Publice (ministerstwem finansów publicznych, Rumunia), dotyczącego uprawnień emerytalnych.

Ramy prawne

Prawo Unii

Rozporządzenie (WE) nr 332/2002

3 W rozporządzeniu Rady (WE) nr 332/2002 z dnia 18 lutego 2002 r. ustanawiającym instrument średnioterminowej pomocy finansowej dla bilansów płatniczych państw członkowskich (Dz.U. 2002, L 53, s. 1 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 10, t. 3, s. 81), zmienionym rozporządzeniem Rady (WE) nr 431/2009 z dnia 18 maja 2009 r. (Dz.U. 2009, L 128, s. 1) (zwanym dalej „rozporządzeniem nr 332/2002”), ustanowiono reguły stosowane do mechanizmu wzajemnej pomocy przewidzianego w art. 143 TFUE.

4 Artykuł 1 tego rozporządzenia stanowi:

„1. Ustanawia się wspólnotowy instrument średnioterminowej pomocy finansowej umożliwiający udzielanie pożyczek jednemu lub kilku państwom członkowskim doświadczającym trudności lub poważnie zagrożonym trudnościami z bieżącym bilansem płatniczym lub przepływem kapitału. Z niniejszego funduszu Wspólnoty korzystać mogą wyłącznie państwa członkowskie, które nie przyjęły euro.

Pozostała łączna wartość pożyczek, które mają być udzielone państwom członkowskim w ramach tego instrumentu, ograniczona jest co do zasady do 50 mld EUR.

2. W tym celu, zgodnie z decyzją przyjętą przez Radę na podstawie art. 3 i po konsultacji z Komitetem Ekonomiczno-Finansowym, Komisja będzie uprawniona do zaciągania w imieniu Wspólnoty Europejskiej pożyczek na rynkach kapitałowych lub od instytucji finansowych”.

5 Zgodnie z art. 3 wspomnianego rozporządzenia:

„1. Instrument średnioterminowej pomocy finansowej może być wdrożony przez Radę z inicjatywy:

- a) Komisji działającej na podstawie art. 119 traktatu w porozumieniu z państwem członkowskim ubiegającym się o finansowanie ze Wspólnoty;
- b) państwa członkowskiego doświadczającego lub poważnie zagrożonego trudnościami z bieżącym bilansem płatniczym lub przepływem kapitału.

2. Państwo członkowskie ubiegające się o średnioterminową pomoc finansową omawia z Komisją ocenę swoich potrzeb finansowych oraz przedkłada Komisji i Komitetowi Ekonomiczno-Finansowemu projekt programu dostosowawczego. Po zbadaniu sytuacji w zainteresowanym państwie członkowskim oraz programu dostosowawczego przedstawionego na poparcie wniosku Rada podejmuje, z zasady podczas danego spotkania, decyzję:

- a) o przyznaniu lub nie[przyznaniu] pożyczki lub odpowiedniego instrumentu finansowania, o jego wartości i średnim okresie trwania;
- b) o warunkach polityki gospodarczej związanych ze średnioterminową pomocą finansową, mających na celu przywrócenie lub zapewnienie trwałej sytuacji w zakresie bilansu płatniczego;
- c) o sposobach wypłaty pożyczki lub instrumentu finansowania, którego udostępnianie lub pobieranie z zasady odbywać się będzie w formie kolejnych rat, przy czym udostępnianie każdej raty uzależnione będzie od weryfikacji wyników realizacji programu pod względem określonych celów”.

- 6 Artykuł 3a rozporządzenia nr 332/2002 stanowi:

„Komisja wraz z zainteresowanym państwem członkowskim sporządzają protokół ustaleń, w którym szczegółowo określają warunki ustanowione przez Radę zgodnie z art. 3. Komisja przekazuje protokół ustaleń Parlamentowi Europejskiemu i Radzie”.

Decyzje 2009/458/WE i 2009/459/WE

- 7 Zgodnie z art. 1 decyzji Rady 2009/458/WE z dnia 6 maja 2009 r. w sprawie przyznania Rumunii pomocy wzajemnej (Dz.U. 2009, L 150, s. 6) Unia udziela Rumunii wzajemnej pomocy na podstawie art. 143 TFUE. Ponadto decyzją Rady 2009/459/WE z dnia 6 maja 2009 r. w sprawie udzielenia Rumunii średnioterminowej pomocy finansowej Wspólnoty (Dz.U. 2009, L 150, s. 8) Unia Europejska udziela Rumunii pożyczki średnioterminowej w maksymalnej wysokości 5 mld EUR.

- 8 Zgodnie z art. 2 ust. 1 i 2 decyzji 2009/459:

„1. Pomocą zarządza Komisja w sposób zgodny ze zobowiązaniami Rumunii i zaleceniami Rady, zwłaszcza z zaleceniami dla poszczególnych państw w kontekście realizacji krajowego programu reform oraz programu konwergencji.

2. Komisja uzgadnia z władzami Rumunii, po konsultacji z Komitetem Ekonomiczno-Finansowym, szczegółowe warunki dotyczące polityki gospodarczej związane z pomocą finansową, zgodnie z art. 3 ust. 5. Warunki te są określane w protokole ustaleń zgodnie z zobowiązaniami i zaleceniami, o których mowa w ust. 1 [...]”.

- 9 Zgodnie z art. 3 ust. 5 decyzji 2009/459:

„Wypłata każdej następnej transzy uzależniona jest od zadowalających wyników realizacji nowego programu gospodarczego rządu Rumunii, który ma być włączony do programu konwergencji Rumunii i krajowego programu reform, a w szczególności od spełnienia szczegółowych warunków dotyczących polityki gospodarczej, które zostały określone w protokole ustaleń. Należą do nich między innymi:

- a) przyjęcie przejrzystości określonego, średniookresowego programu polityki fiskalnej, mającego na celu obniżenie do 2011 r. deficytu sektora instytucji rządowych i samorządowych do poziomu nieprzekraczającego określonej w traktacie wartości referencyjnej wynoszącej 3% PKB [produktu krajowego brutto];
- b) przyjęcie i wykonanie zmienionego budżetu na 2009 r. (do drugiego kwartału 2009 r.) z docelowym deficytem instytucji rządowych i pozarządowych nie wyższym niż 5,1% PKB według ESA 95 [europejskiego systemu rachunków krajowych i regionalnych];
- c) obniżenie w ujęciu nominalnym wartości płac w sektorze publicznym w porównaniu z poziomem z 2008 r. poprzez przewidziane na 2009 r. podwyżki płac w sektorze publicznym (ogółem 5% w ujęciu nominalnym) (lub równoważne dalsze cięcia zatrudnienia) i ograniczenie zatrudnienia publicznego, w tym poprzez zastępowanie tylko jednego z siedmiu odchodzących pracowników;
- d) wprowadzenie dodatkowych ograniczeń wydatków na towary i usługi oraz zmniejszenie dotacji dla przedsiębiorstw publicznych;
- e) udoskonalenie zarządzania budżetem poprzez przyjmowanie i wdrażanie wiążących średniookresowych ram budżetowych, nałożenie ograniczeń dotyczących wprowadzania zmian do budżetu w danym roku budżetowym, włączenie zasad fiskalnych i stworzenia rady fiskalnej celem zapewnienia niezależnego i eksperckiego nadzoru;

- f) zreformowanie publicznego systemu wynagrodzeń, w tym poprzez ujednolicenie i uproszczenie skali płac i zreformowanie systemu premii;
- g) zreformowanie kluczowych parametrów systemu emerytalnego poprzez dążenie do indeksacji wysokości emerytur na cenach konsumpcyjnych, a nie płacach, stopniowe podnoszenie wieku emerytalnego powyżej obecnie uzgodnionego poziomu, zwłaszcza dla kobiet, a także wprowadzenie składek emerytalnych dla grup pracowników sektora publicznego, którzy obecnie nie podlegają takim składkom;

[...]”.

Protokół ustaleń

- 10 Zgodnie z pkt 5 protokołu ustaleń wypłata każdej transzy pomocy finansowej przyznanej przez Unię Rumunii będzie miała miejsce pod warunkiem zadowalającego wdrożenia programu gospodarczego przez rząd rumuński. W pkt 5 lit. a) protokołu ustaleń wśród przesłanek udzielenia tej pomocy wskazano „obniżenie ogółu wynagrodzeń w sektorze publicznym”, podczas gdy w pkt 5 lit. b) akapit czwarty wskazano, że „[w] celu długoterminowej poprawy finansów publicznych zostanie wprowadzona reforma kluczowych parametrów systemu emerytalnego”.
- 11 W pkt 5 lit. d) tego protokołu ustaleń, zatytułowanym „Reforma strukturalna”, zawarto zalecenia dotyczące środków przyjętych dla poprawy sprawności i skuteczności administracji publicznej, podwyższenia jakości administracji publicznej w wielu dziedzinach, w szczególności w odniesieniu do struktur decyzyjnych, podziału kompetencji pomiędzy instytucjami, wewnętrznej organizacji najważniejszych ministerstw, zakresu stosowania i odpowiedzialności za wdrażanie i odpowiedniość liczby etatów, a także zarządzania zasobami ludzkimi.

Dyrektywa 2000/78

- 12 Zgodnie z art. 1 dyrektywy 2000/78 dyrektywa ta ma na celu wyznaczenie ogólnych ram walki z dyskryminacją ze względu na religię lub przekonania, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną w odniesieniu do zatrudnienia i pracy w celu realizacji w państwach członkowskich zasady równego traktowania.
- 13 Artykuł 2 ust. 1 i 2 tej dyrektywy stanowi:

„1. Do celów niniejszej dyrektywy »zasada równego traktowania« oznacza brak jakichkolwiek form bezpośredniej lub pośredniej dyskryminacji z przyczyn określonych w art. 1.

2. Do celów ust. 1:

- a) dyskryminacja bezpośrednia występuje, w przypadku gdy osobę traktuje się mniej przychylnie niż traktuje się, traktowano lub traktowano by inną osobę w porównywalnej sytuacji, z jakiegokolwiek przyczyny wymienionej w art. 1;
- b) dyskryminacja pośrednia występuje w przypadku, gdy przepis, kryterium lub pozornie neutralna praktyka może doprowadzić do szczególnej niekorzystnej sytuacji dla osób danej religii lub przekonań, niepełnosprawności, wieku lub orientacji seksualnej, w stosunku do innych osób, chyba że:
 - (i) taki przepis, kryterium lub praktyka jest [są] obiektywnie uzasadniona [uzasadnione] zgodnym z prawem celem, a środki mające służyć osiągnięciu tego celu są właściwe i konieczne, [...]

[...]”.

Prawo rumuńskie

- 14 W art. 83 legea n° 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor (ustawy nr 303/2004 o statusie sędziów i prokuratorów) z dnia 28 czerwca 2004 r. (*Monitorul Oficial al României*, część I, nr 826 z dnia 13 września 2005 r.) dopuszczono łączenie funkcji sędziego wyłącznie z funkcją wykładowcy w ramach kształcenia wyższego. Co więcej, ustawa ta przewidywała, że sędziowie i prokuratorzy, którzy zwalniają urząd, przechodząc na emeryturę, mogą łączyć emeryturę służbową z dochodami z działalności zawodowej, niezależnie od wysokości tych dochodów.
- 15 W dniu 5 listopada 2009 r. przyjęto legea n° 329/2009 privind reorganizarea unor autorități și instituții publice, raționalizarea cheltuielilor publice, susținerea mediului de afaceri și respectarea acordurilor-cadru cu Comisia Europeană și Fondul Monetar Internațional (ustawę nr 329/2009 o reorganizacji niektórych organów i instytucji publicznych, racjonalizacji wydatków publicznych, wspieraniu środowiska przedsiębiorczego i wykonywaniu umów ramowych zawartych z Komisją Europejską i Międzynarodowym Funduszem Walutowym, *Monitorul Oficial al României*, część I, nr 761 z dnia 9 listopada 2009 r.).
- 16 W art. 2 tej ustawy przewidziano, że wyjątkowe środki przez nią wprowadzone służą złagodzeniu skutków kryzysu gospodarczego i wypełnieniu obowiązków wynikających z protokołu ustaleń oraz z umowy stand-by zawartej między Rumunią a Komisją i Międzynarodowym Funduszem Walutowym (MFW).
- 17 W omawianej ustawie wprowadzono w szczególności nakaz obniżenia wynagrodzeń, który to środek został zastosowany w ramach nauczania akademickiego. Zgodnie z art. 3 tej ustawy środki przyjęte na podstawie protokołu ustaleń zmierzają do przezwyciężenia kryzysu gospodarczego. Polegają one na obniżeniu kosztów personelu na poziomie administracji publicznej poprzez obniżenie wynagrodzeń, a także poprzez reorganizację lub zniesienie organów lub instytucji publicznych w wyniku ich przegrupowania poprzez wchłonięcie, połączenie, podział lub redukcję zatrudnienia.
- 18 W art. 17–26 ustawy nr 329/2009 zakazano łączenia emerytury netto z dochodami uzyskiwanymi z działalności wykonywanej na rzecz instytucji publicznych, gdy wysokość tej emerytury przekracza wysokość średniego krajowego wynagrodzenia brutto, które stanowiło podstawę ustalenia budżetu zabezpieczenia społecznego państwa.
- 19 W art. 18 omawianej ustawy przewidziano, że wymienieni w art. 17 tej ustawy emeryci są zobowiązani do pisemnego zgłoszenia wyboru między zawieszeniem wypłaty emerytury na czas wykonywania działalności a zaprzestaniem stosunku pracy, służbowego lub mianowania, jeżeli wysokość pobieranej emerytury netto przekracza wysokość średniego krajowego wynagrodzenia brutto. Wreszcie, w art. 20 ustawy nr 329/2009 wskazano, że niewypełnienie tego obowiązku zgłoszenia wyboru w wyznaczonym terminie stanowi podstawę ustania z mocy prawa stosunku pracy opartego na indywidualnej umowie o pracę lub akcie mianowania, a także stosunku służbowego.
- 20 Zgodnie z art. 21 legea n° 554/2004 contenciosului administrativ (ustawy nr 554/2004 o postępowaniu przed sądami administracyjnymi) z dnia 2 grudnia 2004 r. (*Monitorul Oficial al României*, część I, nr 1154 z dnia 7 grudnia 2004 r.) przyczynę uzasadniającą wznowienie postępowania – poza przyczynami przewidzianymi w kodeksie postępowania cywilnego – stanowi wydanie orzeczenia, które stało się prawomocne i niewzruszalne, naruszającego zasadę pierwszeństwa prawa Unii.

Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

- 21 Eugenia Florescu, I. Poiană i E.E. Bădilă wykonywali zawód sędziego. Po objęciu stanowisk sędziowskich zawarli indywidualne umowy o pracę na czas nieokreślony na stanowiskach wykładowców obsadzanych w drodze konkursu na wydziale prawa w mieście Sybin. W ten sposób, obok sprawowania funkcji sędziego, zajmowali stanowiska wykładowców akademickich.
- 22 W 2009 r. skarżący ci przeszli na emeryturę, zwalniając stanowiska sędziów po ponad 30 latach służby. W chwili przejścia na emeryturę mogli, zgodnie z ustawą nr 303/2004, połączyć emeryturę z dochodami z tytułu sprawowania funkcji wykładowcy akademickiego.
- 23 W następstwie przyjęcia ustawy nr 329/2009, zakazującej odtąd takiego łączenia, E. Florescu, I. Poiană i E.E. Bădilă wybrali zawieszenie wypłaty emerytur począwszy od dnia 1 stycznia 2010 r. W konsekwencji w dniu 28 grudnia 2009 r. regionalna kasa emerytalna w mieście Sybin postanowiła zawiesić wypłatę tych emerytur.
- 24 Z wyroku z dnia 4 listopada 2009 r. wydanego przez Curtea Constituțională (trybunał konstytucyjny, Rumunia) – w którym trybunał ten stwierdził zgodność ustawy nr 329/2009 z konstytucją w zakresie, w jakim art. 17–26 tej ustawy nie dotyczą osób, w wypadku których czas trwania mandatu wyraźnie określono w konstytucji – wynika, że z zakresu stosowania zakazu łączenia emerytury z wynagrodzeniem pochodzącym z sektora publicznego wyłączone są w szczególności osoby sprawujące mandat w organach władzy prawodawczej lub wykonawczej, a także członkowie Curtea de Conturi (trybunału obrachunkowego, Rumunia), Curtea Constituțională (trybunału konstytucyjnego), Consiliul Superior al Magistraturii (wyższej rady sądownictwa, Rumunia) i Înalta Curte de Casație și Justiție (wysokiego trybunału kasacyjnego i sprawiedliwości, Rumunia).
- 25 W dniu 1 marca 2010 r. skarżący w postępowaniu głównym wniesli do Tribunalul Sibiu (sądu okręgowego w mieście Sybin, Rumunia) powództwo o stwierdzenie nieważności decyzji w sprawie zawieszenia ich emerytur, przyjętych na mocy ustawy nr 329/2009, a także o nakazanie pozwanym w postępowaniu głównym wypłaty na rzecz skarżących miesięcznych emerytur począwszy od stycznia 2010 r. Na poparcie powództwa podnieśli oni, że art. 17–26 ustawy nr 329/2009 – dotyczące systemu łączenia emerytur z dochodami z pracy – są niezgodne z prawem Unii, w szczególności z postanowieniami traktatu UE i karty, niezależnie od okoliczności, iż ustawa ta została przyjęta w celu zapewnienia zgodności z protokołem ustaleń.
- 26 Powództwo to zostało oddalone wyrokiem z dnia 3 maja 2012 r. Wniesiona od tego wyroku do Curtea de Apel Alba Iulia Secția pentru conflicte de muncăși asigurări sociale (sądu apelacyjnego w Alba Iulia, izba pracy i zabezpieczenia społecznego, Rumunia) apelacja została oddalona wyrokiem z dnia 9 listopada 2012 r.
- 27 Eugenia Florescu, I. Poiană i E.E. Bădilă złożyli wówczas przed sądem odsyłającym rewizję od tego wyroku, żądając, aby został on w całości uchylony i aby ponownie orzeczono w przedmiocie skargi. Po śmierci M. Bădilă jego spadkobiercy – a mianowicie C. Diaconu, A. Vidrighin i E.E. Bădilă – przystąpili do postępowania głównego. Na poparcie tej rewizji skarżący w postępowaniu głównym wezwali sąd odsyłający do skierowania do Trybunału Sprawiedliwości szeregu pytań prejudycjalnych.
- 28 W tych okolicznościach Curtea de Apel Alba Iulia (sąd apelacyjny w Alba Iulia) postanowił zawiesić postępowanie i przedstawić Trybunałowi następujące pytania prejudycjalne:
 - „1) Czy [protokół ustaleń] może być uznany za akt, decyzję, komunikat itd., mające moc prawną, w rozumieniu orzecznictwa Trybunału [wyroki: z dnia 3 lutego 1976 r., Flavia Manghera i in., 59/75, EU:C:1976:14; a także z dnia 20 marca 1997 r., Francja/Komisja, C-57/95, EU:C:1997:164], i może być skierowany do Trybunału celem dokonania wykładni?

- 2) W razie odpowiedzi twierdzącej: czy [protokół ustaleń] należy interpretować w ten sposób, że w celu złagodzenia skutków kryzysu gospodarczego poprzez obniżenie wydatków personalnych Komisja może zgodnie z prawem zażądać uchwalenia ustawy krajowej, w drodze której cofnięte zostaje uzyskane w wyniku opłacania składek przez ponad 30 lat prawo danej osoby do pobierania emerytury, ustanowionej ustawowo i pobieranej przed tą ustawą, ze względu na to, że osoba ta pobiera wynagrodzenie za działalność świadczoną na podstawie umowy o pracę, różniącą się od tej, z tytułu której pobiera emeryturę?
- 3) Czy [protokół ustaleń] należy interpretować w ten sposób, że w celu złagodzenia [skutków] kryzysu gospodarczego Komisja może zgodnie z prawem zażądać uchwalenia ustawy krajowej, w drodze której zostaje cofnięte w całości i bezterminowo uzyskane w wyniku opłacania składek przez ponad 30 lat prawo danej osoby do pobierania emerytury, ustanowionej ustawowo i pobieranej przed tą ustawą, ze względu na to, że osoba ta pobiera wynagrodzenie za działalność świadczoną na podstawie umowy o pracę, różniącą się od tej, z tytułu której pobiera emeryturę?
- 4) Czy [protokół ustaleń] w całości, a w szczególności jego pkt 5 lit. d), dotyczący reorganizacji i poprawy skuteczności administracji publicznej, należy interpretować w ten sposób, że w celu złagodzenia [skutków] kryzysu gospodarczego Komisja zgodnie z prawem zażądała uchwalenia ustawy krajowej, która wprowadza zakaz łączenia emerytury z wynagrodzeniem za pracę dla emerytowanych urzędników instytucji publicznych?
- 5) Czy art. 17, 20, 21 i 47 karty, art. 6 TUE, art. 110 TFUE, zasadę pewności prawa usankcjonowaną w prawie Unii i orzecznictwo Trybunału można interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie normie takiej jak art. 21 ust. 2 ustawy nr 554/2004, która na wypadek naruszenia zasady pierwszeństwa prawa Unii przewiduje możliwość wznowienia postępowania w przedmiocie krajowych orzeczeń wydanych wyłącznie w ramach postępowania sędziowsko-administracyjnego i która nie pozwala na wznowienie postępowania w przedmiocie krajowych orzeczeń sądowych wydanych w innych postępowaniach (w dziedzinach prawa cywilnego, karnego, handlowego itd.) w przypadku naruszenia tej zasady pierwszeństwa prawa Unii przez te orzeczenia?
- 6) Czy [art. 6 TUE] stoi na przeszkodzie uregulowaniu państwa członkowskiego, które uzależnia wypłatę emerytury sędziów zawodowych, opartej na opłacaniu przez nich składek przez ponad 30 lat służby w sądownictwie, od rozwiązania ich umowy o pracę w zakresie nauczania akademickiego w dziedzinie prawa?
- 7) Czy [art. 6 TUE], art. 17 ust. 1 karty i orzecznictwo Trybunału stoją na przeszkodzie ustawodawstwu, które pozbawia sędziów prawa własności do należnej im emerytury, chociaż jest ono oparte na opłacaniu składek przez ponad 30 lat, podczas gdy z tytułu działalności akademickiej sędziowie odrębnie opłacali i nadal opłacają składki emerytalne?
- 8) Czy [art. 6 TUE], art. 2 ust. 2 lit. b) [dyrektywy 2000/78] i orzecznictwo Trybunału stoją na przeszkodzie wyrokowi wydanemu przez trybunał konstytucyjny państwa członkowskiego, który w ramach kontroli zgodności ustawy z konstytucją orzekł, że prawo łączenia emerytury z wynagrodzeniem za pracę przysługuje tylko osobom mianowanym, wykluczając tym samym z tego prawa sędziów zawodowych, którym odmawia się pobierania emerytury opartej na osobistym opłacaniu składek przez ponad 30 lat, ze względu na fakt, iż kontynuowali oni działalność dydaktyczną w nauczaniu akademickim w dziedzinie prawa?
- 9) Czy [art. 6 TUE] i orzecznictwo Trybunału stoją na przeszkodzie ustawodawstwu, które bezterminowo uzależnia wypłatę emerytury sędziowskiej opartej na opłacaniu składek przez ponad 30 lat od zaprzestania działalności akademickiej?

- 10) Czy [art. 6 TUE] i orzecznictwo Trybunału stoją na przeszkodzie ustawodawstwu, które narusza słuszną równowagę, jaką należy zachować między ochroną własności osobistej i wymogami interesu publicznego, pozbawiając emerytury sędziowskiej jedynie określoną kategorię osób ze względu na to, że prowadzą one działalność akademicką?”.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie pytania pierwszego

- 29 Poprzez pytanie pierwsze sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy protokół ustaleń, o którego wykładnię się zwrócono, należy uznać za akt przyjęty przez instytucję Unii w rozumieniu art. 267 TFUE, który to akt może podlegać wykładni Trybunału.
- 30 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem w art. 267 TFUE przyznano Trybunałowi właściwość do orzekania w trybie prejudycjalnym w przedmiocie ważności i wykładni aktów przyjętych przez instytucję Unii, bez żadnego wyjątku (wyroki: z dnia 13 grudnia 1989 r., Grimaldi, C-322/88, EU:C:1989:646, pkt 8; z dnia 11 maja 2006 r., Friesland Coberco Dairy Foods, C-11/05, EU:C:2006:312, pkt 36).
- 31 W niniejszym wypadku należy wskazać, że protokół ustaleń został zawarty między Wspólnotą Europejską, reprezentowaną przez Komisję, a Rumunią. Protokół znajduje swą podstawę prawną w art. 143 TFUE, w którym przyznano Unii właściwość do udzielenia pomocy wzajemnej państwu członkowskiemu, którego walutą nie jest euro i które ma trudności z bilansem płatniczym lub jest nimi poważnie zagrożone. Zgodnie z tym artykułem Komisja zaleca Radzie – pod określonymi warunkami – przyznanie takiej pomocy wzajemnej oraz właściwe metody w tym względzie. Rada przyznaje taką wzajemną pomoc i określa warunki i szczegóły tej pomocy, przyjmując dyrektywy lub decyzje.
- 32 W rozporządzeniu nr 332/2002 określono szczegółowe zasady mające zastosowanie do mechanizmu wzajemnej pomocy przewidzianego w art. 143 TFUE. W art. 1 ust. 2 tego rozporządzenia wskazano, że na podstawie art. 3 wspomnianego rozporządzenia i po konsultacji z Komitetem Ekonomiczno-Finansowym Komisja będzie uprawniona do zaciągania w imieniu Unii pożyczek na rynkach kapitałowych lub od instytucji finansowych.
- 33 W art. 3a zdanie pierwsze rozporządzenia nr 332/2002 przewidziano, że Komisja wraz z zainteresowanym państwem członkowskim sporządzają protokół ustaleń, w którym szczegółowo określają warunki ustanowione przez Radę zgodnie z art. 3 tego rozporządzenia. Protokół ustaleń zawarty między Unią a Rumunią, o którego wykładnię zwrócił się w niniejszym wypadku sąd odsyłający, został przyjęty zgodnie z powyższą procedurą, a Rada przyjęła kolejno dwie decyzje – to jest decyzję 2009/458 w sprawie przyznania Rumunii pomocy wzajemnej na podstawie art. 143 TFUE oraz decyzję 2009/459, na mocy której udzielono temu państwu członkowskiemu pożyczki średnioterminowej do maksymalnej wysokości 5 mld EUR i której art. 2 ust. 2 stanowi, że warunki dotyczące polityki gospodarczej związane z pomocą finansową udzielaną przez Unię są określane w protokole ustaleń.
- 34 A zatem, jak wskazał rzecznik generalny w pkt 52 opinii, protokół ustaleń stanowi konkretyzację zobowiązania między Unią a państwem członkowskim w ramach programu gospodarczego, wynegocjowanego przez te strony, w którym to państwo członkowskie zobowiązuje się do osiągnięcia ustalonych wcześniej celów gospodarczych, aby móc korzystać – z zastrzeżeniem przestrzegania tego zobowiązania – z pomocy finansowej Unii.

- 35 Jako akt oparty na wspomnianych w pkt 31–33 niniejszego wyroku przepisach prawa Unii i zawarty w szczególności przez Unię, reprezentowaną przez Komisję, protokół ustaleń stanowi akt przyjęty przez instytucję Unii w rozumieniu art. 267 lit. b) TFUE.
- 36 W świetle powyższych rozważań na pytanie pierwsze należy udzielić następującej odpowiedzi: protokół ustaleń należy uznać za akt przyjęty przez instytucję Unii w rozumieniu art. 267 TFUE, który to akt może podlegać wykładni Trybunału.

W przedmiocie pytań od drugiego do czwartego

- 37 Poprzez pytania od drugiego do czwartego, które należy rozpatrzyć łącznie, sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy protokół ustaleń należy interpretować w ten sposób, że nakłada on obowiązek przyjęcia ustawodawstwa krajowego takiego jak rozpatrywane w postępowaniu głównym, przewidującego zakaz łączenia emerytury netto z dochodami uzyskiwanymi z działalności wykonywanej na rzecz instytucji publicznych, gdy wysokość tej emerytury przekracza wysokość średniego krajowego wynagrodzenia brutto stanowiącego podstawę ustalenia budżetu państwa w dziedzinie zabezpieczenia społecznego.
- 38 W tym względzie należy zauważyć, jak podkreślono w ramach odpowiedzi na pytanie pierwsze, że protokół ustaleń stanowi konkretyzację zobowiązania między Unią a państwem członkowskim w ramach programu gospodarczego umożliwiającego temu państwu członkowskiemu skorzystanie z mechanizmu średnioterminowego wsparcia finansowego bilansów płatniczych państw członkowskich, wskazanego w art. 143 TFUE i uściślonego w rozporządzeniu nr 332/2002. Zawarto w nim szereg wymogów dotyczących polityki gospodarczej, od których spełnienia uzależniono udzielenie pomocy finansowej i które zostały ustalone w drodze porozumienia przez Komisję i organy rumuńskie, zgodnie z przepisami decyzji 2009/459.
- 39 W pkt 5 akapit pierwszy tego protokołu wskazano w tym względzie, że wypłata każdej transzy nastąpi z zastrzeżeniem zadowalającego wdrożenia programu gospodarczego przez rząd rumuński. W odniesieniu do każdej transzy określono szczególne kryteria polityki gospodarczej, o charakterze budżetowym lub jakościowym, które wymieniono w załączniku I do wspomnianego protokołu i które Rumunia powinna spełnić w ramach realizacji celów tego programu, a mianowicie uzdrowienie budżetu i gospodarowanie nim, polityka monetarna i regulacje w sektorze finansowym, a także, wreszcie, reforma strukturalna. W granicach wspomnianych kryteriów organy rumuńskie powinny wdrożyć konkretne rozwiązania gospodarcze, jakie umożliwią im osiągnięcie tych celów i przestrzeganie kalendarza określonego wraz z instytucjami Unii.
- 40 Co więcej, w pkt 5 lit. b) akapit czwarty protokołu ustaleń wskazano, że system emerytur powinien zostać zreformowany, w szczególności za pomocą takich środków jak obniżenie wieku przejścia na emeryturę lub indeksacja wysokości emerytur w sektorze publicznym według cen konsumpcyjnych.
- 41 W tym kontekście protokół ustaleń, mimo że ma charakter wiążący, nie zawiera żadnego szczególnego przepisu wymagającego przyjęcia rozpatrywanego w postępowaniu głównym ustawodawstwa krajowego.
- 42 W świetle powyższych rozważań na pytania od drugiego do czwartego należy udzielić następującej odpowiedzi: protokół ustaleń należy interpretować w ten sposób, że nie nakłada on obowiązku przyjęcia ustawodawstwa krajowego takiego jak rozpatrywane w postępowaniu głównym, przewidującego zakaz łączenia emerytury netto w sektorze publicznym z dochodami uzyskiwanymi z działalności wykonywanej na rzecz instytucji publicznych, gdy wysokość tej emerytury przekracza wysokość średniego krajowego wynagrodzenia brutto stanowiącego podstawę ustalenia budżetu państwa w dziedzinie zabezpieczenia społecznego.

W przedmiocie pytań szóstego, siódmego, dziewiątego i dziesiątego

- 43 Poprzez pytania szóste, siódme, dziewiąte i dziesiąte sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy art. 6 TUE i art. 17 karty należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie ustawodawstwu krajowemu takiemu jak rozpatrywane w postępowaniu głównym, w którym przewidziano zakaz łączenia emerytury netto w sektorze publicznym z dochodami uzyskiwanymi z działalności wykonywanej na rzecz instytucji publicznych, gdy wysokość tej emerytury przekracza określony próg.
- 44 Należy przypomnieć, że zakres stosowania karty w odniesieniu do działań państw członkowskich został określony w jej art. 51 ust. 1, zgodnie z którym postanowienia karty mają zastosowanie do państw członkowskich wyłącznie w zakresie, w jakim stosują one prawo Unii (wyrok z dnia 26 lutego 2013 r., Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, pkt 17).
- 45 W niniejszym wypadku, jak wskazuje sąd odsyłający, ustawa nr 329/2009, dotycząca „reorganizacji niektórych organów i instytucji publicznych, racjonalizacji wydatków publicznych, wspierania środowiska przedsiębiorczego i wykonywania umów ramowych zawartych z [Komisją] i z [MFW]”, została przyjęta, aby Rumunia mogła spełnić zobowiązania przyjęte przez nią wobec Unii, które wskazano w protokole ustaleń. Zgodnie z art. 2 tej ustawy ustanowione w niej środki mają w szczególności na celu „spełnienie obowiązków wynikających z protokołu ustaleń między Wspólnotą Europejską a Rumunią”.
- 46 Wśród wskazanych w protokole ustaleń warunków udzielenia pomocy finansowej w pkt 5 lit. a) protokołu ustaleń przewidziano obniżenie ogółu wynagrodzeń w sektorze publicznym, podczas gdy w pkt 5 lit. b) akapit czwarty wskazano, że w celu długoterminowej poprawy finansów publicznych zostanie wprowadzona reforma kluczowych parametrów systemu emerytalnego.
- 47 Należy zatem stwierdzić, że środek w postaci rozpatrywanego w postępowaniu głównym zakazu łączenia, realizujący jednocześnie obydwa wskazane w poprzednim punkcie cele, ma na celu wdrożenie zobowiązań przyjętych przez Rumunię w protokole ustaleń stanowiącym część prawa Unii.
- 48 Jest prawdą, że protokół ustaleń pozostawia Rumunii zakres swobody w odniesieniu do środków, jakie będą najwłaściwsze dla przestrzegania wspomnianych zobowiązań. Jednakże, po pierwsze, gdy państwo członkowskie przyjmuje środki w ramach przyznanych mu w akcie prawa Unii uprawnień dyskrecjonalnych, należy je uznać za stosujące to prawo w rozumieniu art. 51 ust. 1 karty (zob. podobnie wyrok z dnia 21 grudnia 2011 r., N.S. i in., C-411/10 i C-493/10, EU:C:2011:865, pkt 65–68). Po drugie, cele określone w art. 3 ust. 5 decyzji 2009/459, a także cele określone w protokole ustaleń są wystarczająco szczegółowe i precyzyjne, aby umożliwić stwierdzenie, iż wynikający z ustawy nr 329/2009 zakaz łączenia ma na celu stosowanie protokołu oraz tej decyzji i w konsekwencji prawa Unii w rozumieniu art. 51 ust. 1 karty. W konsekwencji karta ma zastosowanie do sporu rozpatrywanego w postępowaniu głównym.
- 49 W tych okolicznościach należy rozpatrzyć, czy art. 17 karty, a w szczególności jej ust. 1, stoi na przeszkodzie ustawodawstwu krajowemu takiemu jak rozpatrywane w postępowaniu głównym. Aby określić zakres prawa podstawowego do poszanowania własności, należy – mając na względzie art. 52 ust. 3 karty – uwzględnić art. 1 protokołu dodatkowego nr 1 do europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, podpisanej w Rzymie w dniu 4 listopada 1950 r., w którym ujęto to prawo (zob. podobnie wyrok z dnia 3 września 2008 r., Kadi i Al Barakaat International Foundation/Rada i Komisja, C-402/05 P i C-415/05 P, EU:C:2008:461, pkt 356).
- 50 W tym względzie należy wskazać, że gdy w danym ustawodawstwie przewidziano automatyczną wypłatę świadczenia społecznego, skutkuje to powstaniem interesu majątkowego objętego – w wypadku osób spełniających odpowiednie przesłanki – zakresem stosowania art. 1 protokołu dodatkowego nr 1 do wspomnianej konwencji (wyrok ETPC z dnia 7 lipca 2011 r. w sprawie

Stummer przeciwko Austrii, CE:ECHR:2011:0707JUD003745202, § 82). Uprawnienia wynikające z zapłaty składek na system zabezpieczenia społecznego stanowią zatem prawa majątkowe dla celów tego artykułu (wyrok ETPC z dnia 12 października 2004 r. w sprawie Kjartan Ásmundsson przeciwko Islandii, CE:ECHR:2004:1012JUD006066900, § 39). Jednakże ustanowione w tym artykule prawo własności nie może być interpretowane jako uprawniające do emerytury w określonej wysokości (wyrok ETPC z dnia 12 października 2004 r. w sprawie Kjartan Ásmundsson przeciwko Islandii, CE:ECHR:2004:1012JUD006066900, § 39).

- 51 Co się tyczy art. 17 karty, z utrwalonego orzecznictwa Trybunału wynika, że zagwarantowane w tym postanowieniu prawo własności nie jest prerogatywą absolutną i że korzystanie z niego może być przedmiotem ograniczeń uzasadnionych celami związanymi z interesem ogólnym, do których dąży Unia (zob. podobnie wyrok z dnia 20 września 2016 r., Ledra Advertising i in./Komisja i EBC, od C-8/15 P do C-10/15 P, EU:C:2016:701, pkt 69 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 52 Wprawdzie w sprawie rozpatrywanej w postępowaniu głównym sporny środek krajowy nie skutkuje zwykłym i prostym pozbawieniem prawa do emerytury osób znajdujących się w sytuacji skarżących w postępowaniu głównym w zakresie, w jakim osoby te mogą nadal pobierać emeryturę, jeżeli zrezygnują z kontynuowania równoczesnej działalności zawodowej za wynagrodzeniem na rzecz instytucji publicznej, jednakże taki środek ogranicza korzystanie z prawa do emerytury danych osób w zakresie, w jakim skutkuje zawieszeniem wypłacania emerytury, gdy osoby te wybrały dalsze prowadzenie wspomnianej działalności.
- 53 W powyższej kwestii należy przypomnieć, że zgodnie z brzmieniem art. 52 ust. 1 karty wszelkie ograniczenia w korzystaniu z praw i wolności uznanych w karcie muszą być przewidziane ustawą i muszą szanować istotę wspomnianych praw i wolności. Z zastrzeżeniem zasady proporcjonalności, ograniczenia w korzystaniu z tych praw i wolności mogą być wprowadzone wyłącznie wtedy, gdy są konieczne i rzeczywiście odpowiadają celom interesu ogólnego uznawanym przez Unię lub potrzebom ochrony praw i wolności innych osób.
- 54 Należy zatem określić, czy wspomniane w ustawie nr 329/2009 ograniczenie prawa własności wynikające z zakazu łączenia emerytury netto w sektorze publicznym z dochodami z działalności wykonywanej na rzecz instytucji publicznej zapewnia poszanowanie istoty prawa własności, czy odpowiada celowi interesu ogólnego i czy jest niezbędne w tym celu.
- 55 W tym względzie należy przede wszystkim zauważyć, że – jak wynika z brzmienia art. 2 ustawy nr 329/2009 – ustawa ta ma charakter wyjątkowy i w założeniu ma być tymczasowa. Ponadto nie podważa ona samej zasady prawa do emerytury, lecz ogranicza korzystanie z niego w ściśle określonych i ograniczonych okolicznościach, a mianowicie gdy emerytura jest łączona z działalnością wykonywaną na rzecz instytucji publicznych i gdy emerytura przekracza pewien próg. A zatem ustawa nr 329/2009 zapewnia poszanowanie istoty przysługującego skarżącym w postępowaniu głównym prawa własności rozpatrywanych emerytur, jak wskazał rzecznik generalny w pkt 83 opinii.
- 56 Następnie należy wskazać, że ustawa nr 329/2009 ma na celu racjonalizację wydatków publicznych w wyjątkowym kontekście globalnego kryzysu finansowego i gospodarczego (zob. podobnie wyrok ETPC z dnia 20 marca 2012 r. w sprawie Ionel Panlife przeciwko Rumunii, CE:ECHR:2012:0320DEC001390211, § 21). Co się tyczy w szczególności rozpatrywanego w postępowaniu głównym ustawodawstwa krajowego, zmierza ono do realizacji zarówno celu w postaci obniżenia wydatków personalnych w sektorze publicznym, jak i celu związanego z reformą systemu emerytalnego, jakie zostały określone w decyzji 2009/459 oraz w protokole ustaleń w celu zmniejszenia trudności z bilansem płatniczym, które to trudności skłoniły Rumunię do ubiegania się o pomoc finansową Unii, a Unię do udzielenia jej tej pomocy. Takie cele stanowią cele interesu ogólnego.

- 57 Co się tyczy właściwego charakteru rozpatrywanego w postępowaniu głównym ustawodawstwa krajowego oraz konieczności jego przyjmowania, należy przypomnieć, że – przy uwzględnieniu szczególnego kontekstu gospodarczego – państwa członkowskie dysponują szerokim zakresem uznania, gdy przyjmują decyzje w dziedzinie gospodarczej, oraz to one mogą najlepiej określić środki mogące zrealizować zamierzony cel.
- 58 Co więcej, ustawa nr 329/2009 nie nakłada na osoby, których dotyczy zakaz łączenia emerytury z dochodami związanymi z działalnością wykonywaną na rzecz instytucji publicznej, nieproporcjonalnego i nadmiernego ciężaru, mając na względzie, po pierwsze, że powinny one wybrać między wypłatą emerytury a wypłatą tych dochodów, jedynie gdy wysokość ich emerytury przekracza wysokość średniego krajowego wynagrodzenia brutto stanowiącego podstawę ustalenia budżetu państwa w dziedzinie zabezpieczenia społecznego, oraz po drugie, że mogą one w każdej chwili wybrać rozwiązanie stosunku pracy i ponownie pobierać emeryturę, jak wskazał rzecznik generalny w pkt 86 opinii.
- 59 A zatem rozpatrywane w postępowaniu głównym ustawodawstwo krajowe jest właściwe do realizacji zamierzonego celu interesu ogólnego i jest konieczne dla osiągnięcia wspomnianego celu.
- 60 W świetle powyższych rozważań na pytania szóste, siódme, dziewiąte i dziesiąte należy udzielić następującej odpowiedzi: art. 6 TUE i art. 17 ust. 1 karty należy interpretować w ten sposób, że nie stoją one na przeszkodzie ustawodawstwu krajowemu takiemu jak rozpatrywane w postępowaniu głównym, w którym przewidziano zakaz łączenia emerytury netto w sektorze publicznym z dochodami uzyskiwanymi z działalności wykonywanej na rzecz instytucji publicznych, gdy wysokość tej emerytury przekracza określony próg.

W przedmiocie pytania ósmego

- 61 Poprzez pytanie ósme sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy art. 2 ust. 2 lit. b) dyrektywy 2000/78 należy interpretować w ten sposób, że przepis ten stoi na przeszkodzie dokonaniu wykładni ustawodawstwa krajowego takiej jak rozpatrywana w postępowaniu głównym, zgodnie z którą przewidziany w tym ustawodawstwie zakaz łączenia emerytury netto z dochodami związanymi z działalnością wykonywaną na rzecz instytucji publicznych – gdy wysokość tej emerytury przekracza wysokość średniego krajowego wynagrodzenia brutto stanowiącego podstawę ustalenia budżetu państwa w dziedzinie zabezpieczenia społecznego – ma zastosowanie do sędziów zawodowych, lecz nie do osób sprawujących mandat określony w krajowej konstytucji.
- 62 Należy wskazać, że Trybunał miał już okazję orzec w przedmiocie podobnego pytania w sprawie leżącej u podstaw wyroku z dnia 21 maja 2015 r., SCMD (C-262/14, niepublikowanego, EU:C:2015:336), który dotyczył wykładni art. 2 ust. 2 oraz art. 3 ust. 1 dyrektywy 2000/78 w kontekście tych samych przepisów ustawy nr 329/2009.
- 63 W pkt 29 tego wyroku Trybunał orzekł, że w zakresie, w jakim zgodnie z art. 2 ust. 1 dyrektywy 2000/78 ustanowiona w tej dyrektywie zasada równego traktowania ma na celu zwalczanie wszelkich form dyskryminacji z jednego ze względów określonych w sposób wyczerpujący w jej art. 1, wspomniana dyrektywa nie dotyczy dyskryminacji ze względu na kategorię zawodową lub miejsce pracy.
- 64 W niniejszym wypadku sąd odsyłający nie przytoczył żadnego ze względów określonych we wspomnianym art. 1 i ograniczył się w swoich pytaniach do wskazania na odmienne traktowanie sędziów zawodowych i osób sprawujących mandat określony w rumuńskiej konstytucji.

- 65 W konsekwencji sytuacja taka jak rozpatrywana w postępowaniu głównym nie jest objęta ogólnymi ramami określonymi w art. 2 ust. 2 dyrektywy 2000/78 w celu zwalczania niektórych form dyskryminacji (zob. wyrok z dnia 21 maja 2015 r., SCMD, C-262/14, niepublikowany, EU:C:2015:336, pkt 31).
- 66 W świetle powyższych rozważań na pytanie ósme należy udzielić następującej odpowiedzi: art. 2 ust. 2 lit. b) dyrektywy 2000/78 należy interpretować w ten sposób, że przepis ten nie ma zastosowania do wykładni ustawodawstwa krajowego takiej jak rozpatrywana w postępowaniu głównym, zgodnie z którą przewidziany w tym ustawodawstwie zakaz łączenia emerytury netto z dochodami związanymi z działalnością wykonywaną na rzecz instytucji publicznych – gdy wysokość tej emerytury przekracza wysokość średniego krajowego wynagrodzenia brutto stanowiącego podstawę ustalenia budżetu państwa w dziedzinie zabezpieczenia społecznego – ma zastosowanie do sędziów zawodowych, lecz nie do osób sprawujących mandat określony w krajowej konstytucji.

W przedmiocie piątego pytania prejudycjalnego

- 67 Poprzez pytanie piąte sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy prawo Unii – a w szczególności zasady równoważności i skuteczności – należy interpretować w ten sposób, że stoi ono na przeszkodzie przepisowi krajowemu takiemu jak rozpatrywany w postępowaniu głównym, przewidującego, iż jedynie orzeczenia sądów objęte powagą rzeczy osądzonej i wydane w postępowaniu sądowo-administracyjnym mogą stanowić przedmiot wznowienia postępowania w wypadku naruszenia zasady pierwszeństwa prawa Unii.
- 68 W świetle odpowiedzi udzielonych na pozostałe pytania nie ma potrzeby udzielania odpowiedzi na to pytanie.

W przedmiocie kosztów

- 69 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (wielka izba) orzeka, co następuje:

- 1) **Protokół ustaleń między Wspólnotą Europejską a Rumunią, zawarty w Bukareszcie i w Brukseli w dniu 23 czerwca 2009 r., należy uznać za akt przyjęty przez instytucję Unii Europejskiej w rozumieniu art. 267 TFUE, który to akt może podlegać wykładni Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.**
- 2) **Protokół ustaleń między Wspólnotą Europejską a Rumunią, zawarty w Bukareszcie i w Brukseli w dniu 23 czerwca 2009 r., należy interpretować w ten sposób, że nie nakłada on obowiązku przyjęcia ustawodawstwa krajowego takiego jak rozpatrywane w postępowaniu głównym, przewidującego zakaz łączenia emerytury netto w sektorze publicznym z dochodami uzyskiwanymi z działalności wykonywanej na rzecz instytucji publicznych, gdy wysokość tej emerytury przekracza wysokość średniego krajowego wynagrodzenia brutto stanowiącego podstawę ustalenia budżetu państwa w dziedzinie zabezpieczenia społecznego.**

- 3) Artykuł 6 TUE i art. 17 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej należy interpretować w ten sposób, że nie stoją one na przeszkodzie ustawodawstwu krajowemu takiemu jak rozpatrywane w postępowaniu głównym, w którym przewidziano zakaz łączenia emerytury netto w sektorze publicznym z dochodami uzyskiwanymi z działalności wykonywanej na rzecz instytucji publicznych, gdy wysokość tej emerytury przekracza określony próg.
- 4) Artykuł 2 ust. 2 lit. b) dyrektywy Rady 2000/78/WE z dnia 27 listopada 2000 r. ustanawiającej ogólne warunki ramowe równego traktowania w zakresie zatrudnienia i pracy należy interpretować w ten sposób, że przepis ten nie ma zastosowania do wykładni ustawodawstwa krajowego takiej jak rozpatrywana w postępowaniu głównym, zgodnie z którą przewidziany w tym ustawodawstwie zakaz łączenia emerytury netto z dochodami związanymi z działalnością wykonywaną na rzecz instytucji publicznych – gdy wysokość tej emerytury przekracza wysokość średniego krajowego wynagrodzenia brutto stanowiącego podstawę ustalenia budżetu państwa w dziedzinie zabezpieczenia społecznego – ma zastosowanie do sędziów zawodowych, lecz nie do osób sprawujących mandat określony w krajowej konstytucji.

Podpisy